

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:
za celo leto . K 84—
za pol leta . K 42—
za četrt leta . K 21—
za 1 mesec . K 7—
Za Ljubljano mesečno 7 K
za izposojanje mesečno K 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Mariborski kongres.

Včeraj so se vrnili večinoma vsi udeleženci mariborskega kongresa na svoje domove. Tekom včerajšnjega dne je bilo v Mariboru še nekaj posvetovanj. Zborovala je Kmetijska zveza ter Sveta vojska. Zunanji gostje so se odpeljali v Ljubljano. Došli so sem Čehoslovaki, Francozi in hrvaški bratje in sestre, ki so se danes odpeljali na Bled.

V sledečem še nekaj poročil:

ZBOROVANJE SKSZ.

31. julija popoldne je v Götzovi dvorani zborovala SKSZ. Uvodoma je poročal predsednik prof. Mazovec o razvoju zveze in njenem delu. Nje ustanovitelj dr. Krek je začel s delom pri delavstvu, ki je bilo tedaj najbolj zapuščenno. Vedel je, da je moč socialni gospodarstveni napredek le na temelju večje izobrazbe ljudskih slojev. Njegovi socialni tečaji so rodili najlepše uspehe. Zveza je trajno rastla in poлагoma so se iz nje razvile Orlovski in Pevski zveza in Zveza ljudskih odrov.

V razpravi so se oglašili: predsednik štajerske podzveze dr. Hohnjec, ki je poudarjal važnost na resno podučno delo v društvih; profesor Dolenc, ki je priporočal društvo »Krek«, ki bo izdalo Krekova dela; sodnik Kovač, ki je naglašal potrebo, da se takoj začne s tečaji; župnik Škulj, ki je priporočal uvedbo poverjenikov za nadzorovanje društev; dr. Kulovec, ki je govoril za to, da si Zveza prikaži strokovno izobraženih predavateljev in pisateljev, ki ji bodo vedno na razpolago.

Poročali so še: Bevk o zvezi dramatičnih odsekov, Narte Velikonja o poslovanju tajništva, Lipovec o orlovskih poučnih sestankih.

Resolucije zahtevajo: 1. SKSZ naj čimprej začne akcijo za Prosvetni dom v Ljubljani, iz katerega naj se razvije ljudska univerza; 2. poziva naj se dekanjski odbori in ustanove nova društva; 3. osrednji odbor naj preskrbi 5 do 10 sistematičnih predavanj za bodočo zimsko dobo, ki naj se pošljejo vsem izobraževalnim društvom.

ČEHOSLOVAKI IN FRANCOZI V LJUBLJANI.

Čehoslovaški gostje mariborskega zleta so se odpeljali v Ljubljano 2. t. m. zjutraj. Med vožnjo so jim na mnogih postajah pridrili pristrčen pozdrav, posebno v Celju. Goste je spremljala godba, ki je na postajah, kjer je vlak dalje časa stal, pridno sviral. Na ljubljanskem peronu je čakalo na drage severne brate in sestre mnogoštevilno občinstvo, Orli in Orlice z naraščanjem. Ko je privozil vlak, so čakajoči navdušeno pozdravili goste, med katerimi so bili tudi Hrvati in Srbi. Pozdravili so: Hafner Čehoslovake, Jože Pirc Hrvate in dr. Ivo Pirc, Srbe. V imenu gostov sta se zahvalila gg. Zampa in Avšič. Nato so gostje odkorakali po mestu v Mariborskega.

ROMERS NA ČAST GOSTOM V LJUBLJANI.

V Unioinu se je snoči vršil komers na čast mariborskim gostom: Francozom, Čehom, Hrvatom in Srbom. Med goste je trumoma pohitelo ljubljansko občinstvo. Na komerzu je sviral jeseniška godba, ki je otvorila večer z narodno himno. Po izvolitvi predsedstva in pozdravih, je povzel besedo predsednik deželne vlade dr. Brejč. Pozdravil je goste in obžaloval, da se vsled važnih poslov na Koroškem ni mogel vdeležiti mariborskega slavlja. Potem je v lepih besedah slavil pomen tega slavlja za obnovo kulture in vsega socialnega življenja po strašnih opustošenjih vojne. Navedeno vzklikanje gostom. Nato so govorili: čehoslovaški senator Kadlčak iz Brna, dr. Terris Edmond iz Francije, Armand Thibaudau, glavni tajnik francoske katoliške telovadne in športne zveze, ki šteje 300.000 članov, Hrvat dr. Zivković, srbski akademik Kelnarič in načelnik slovaškega Orla Bački. Med govori so se vršile telovadne točke in je sviral godba; francosko himno — marsejazo je občinstvo poslušalo

stoje in obsipalo Francoze s cvetjem. Ob sklepu je podpredsednik čehoslovaškega

Orla povabil Slovence na čehoslovaški tabor 1. 1922, nakar se je komerz zaključil.

Demarkacijska črta na Koroškem.

LDU Ljubljana, 2. avgusta. Vlada je izdala naslednji komunike:

Govorice, ki se širijo med narodom, da bo 3. t. m. odstranjena demarkacijska črta,

ne odgovarjajo resnici. Pač pa se vrše pogajanja glede majhnih olajšav v osebnem in blagovnem prometu. Ta pogajanja bodo v najkrajšem času zaključena.

Vesnič bo sestavil novo vlado.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Prestolonaslednik regent Aleksander je danes popoldne pozval ponovno dr. Vesniča in mu ponovno ponudil sestavo nove vlade na koncentracijski osnovi.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Po posetu g. Stojana Protiča na dvoru je bil pozvan od regenta tudi g. Ljuba Davidović in ga informiral o stališču demokratske zaednice po povratku mandata po dr. Vesniču. Soglašal je z željo regentovo, da se sestavi koncentracijski kabinet, kakor tudi s tem, da se vprašanje izvoza in agrarne reforme za sedaj eliminirata. Ko bi se v parlamentu rešilo vprašanje volitev in načrta ustave, bi se razpisale volitve za konstituentno. G. Ljuba Davidović je izjavil, da se on sam strinja s temi predlogi in da se bo posvetoval z drugimi. V političnih krogih demokratske zaednice se govori, da ni izključeno, da Ljuba Davidović sprejme mandat za sestavo koncentracijske vlade.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Danes sta imela demokratski in radikalni klub seji, na katerih se je razpravljalo o političnem položaju. Protič je v radikalnem, Davidović pa v demokratskem klubu poročal svojim političnim prijateljem o posetu pri regentu.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Dr. Vesnič

OLAJŠAVE DIJAKOM NA ŽELEZNICAH.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Ministrstvo za promet je odredilo, da se olajšave pri potovanju po železnicah, dovoljene pred kratkim visokošolcem, dovolijo tudi srednješolcem in dijakom strokovnih in tem podobnih učnih zavodov.

KOBILICE V ČRNI GORI.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Iz Črne gore poročajo, da so se tam iznova pojavile kobilice, ki so naredile veliko škodo. Pomnožile so se ogromno in bati se je, da preidejo v Hercegovino. Odrejeno je vse potrebno, da se zatire ta mrčes.

ARNAVTI NAPADAJO.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Iz Podgorice poročajo: Naše čete so odbile nov napad Arnavtov, ki ga je vodil Hasan beg Bušati.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Arnavti so poslednji čas izvršili več napadov na naše naseljenke na Kosovem ter jim zapalili seno in žito, da bi ogrozili in ovrhali naseljevanje ter pripravili naseljenke do tega, da bi zapustili te kraje. Ukrenjeno je vse potrebno, da se zatire arnavtsko divjaštvo.

MED RUSI IN POLJAKI.

LDU Pariz, 2. avgusta. (DunKU. — Wolff.) Kakor poročajo »Times« iz Varšave, so angleško, ameriško in francosko poslatništvo pozvala svoje državljane, naj zapuste Varšavo na najhitrejši poti. Ta poziv poslatištev je v varšavskih krogih napravljal zelo mučen vtis.

LDU Berlin, 2. avgusta. (DunKU.) »Achtuhr-Abendblatt« javlja iz Bazla: Po moskovski »Pravdi« je boljševiška severna armada dobila iz Moskve povelje, da ne sme prekoračiti vzhodno-pruske meje. Boljševiške formacije, ki so dospelo do pokrožja Lyck ob pruski meji, se takoj odpeljajo proti jugu, da se udeležijo glavnega napada rdečih čet proti Varšavi.

LDU Berlin, 2. avg. (DunKU.) »Achtuhr-Abendblatt« poroča iz Varšave: Ruski generali se protivijo ustavitvi boljševiške prodiranja. Vrhovno poveljništvo rdečih čet je sporočilo poljskim parlamentarcem, da ruska armada ne bo prej ustavila svojega prodiranja, dokler se ne podpiše premirje. Ruski generali izjavljajo, da začetek pogajanj še ne pomenja ustavitve so-

je sprejel misijo, da stopi s strankami v pregovore za sestavo koncentracijske vlade. V prvi vrsti namerava doseči sporazum glede volilnega zakona in načrta ustave. Narodno predstavništvo bi se po razglasitvi volilnega zakona in ratifikaciji mednarodnih pogodb takoj odgodilo. Potem bi se razpisale volitve za konstituentno.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Razni klubi so imeli danes seje. Radikalni klub je po razmotranju položaja izjavil, da se s tem strinja, da dr. Vesnič sprejme mandat za sestavo koncentracijske vlade. Pri pogajanjih pa se imajo opustiti vsa sporna vprašanja. Čimprej je treba priti do volitev.

LDU Belgrad, 2. avgusta. V parlamentarnih krogih se govori, da Stojan Protič ne bo vstopil v novi Vesničev kabinet, ker se ne strinja s predloženim programom. Novi Vesničev kabinet se po sedanjem načrtu ne bo bavil z agrarno reformo in z vprašanjem izvoza.

LDU Belgrad, 2. avgusta. Radikalna stranka je pozvala Pašiča v Belgrad. Ker je znano, da Pašič pred volitvami nikakor ne mara priti v kombinacijo, je verjetno, da gre v tem primeru le za njegov nasvet in za Kongres radikalne stranke.

vražnosti in da se bodo rdeče čete umaknile iz postojank, kjer se sedaj nahajajo, le tedaj, ako Poljaki takoj sprejmejo vse ruske pogoje, ki se bodo naznanili danes ali jutri.

MORILCI GROFA TISZE.

LDU Budimpešta, 2. avgusta. (DunKU.) Pred budimpeštanskim divizijskim sodiščem se je danes pričela obravnava proti morilcem grofa Stefana Tisze. Morilci, ki spadajo pod kompetenco civilnega sodišča, se bodo v najkrajšem času zagovarjali pred civilnim sodiščem. Glavni obtoženci so: nadporočnik Aleksander Hüttner, praporščak Tibor Sztankovski, mornariški narednik Stefan Dogo in infanterist Wago Wilhelm. Obtoženec Hüttner je že priznal zločin. Brani se s tem, da navaja tedanje razmere. 1. oktobra leta 1918 so se zločinci zbrali in so se pod vodstvom Pavla Kerija posvetovali o posameznih zločinah. Na vprašanje, kdo da bo umoril Tiszo, je odgovoril Robert Pogonyi, da bo to že on opravil. V seji 18. oktobra, ki so se je udeležili tudi grof Karolyi, Stefan Barczy, Pavel Keri in Stefan Friedrich, so govorili o ciljih in namenu stranke neodvisnih. Karolyi in Friedrich sta pozivala navzoče častnike, naj delujejo na to, da vojaki v primeru revolucije ne bodo streljali na ljudstvo. Sestavili so tudi zapisnik, katere osebe se morajo v primeru revolucije napraviti za neškodljive. Sestavila se je tudi komisija treh članov, v katero so vstopili grof Karolyi, Meniesz in Stefan Friedrich, ki jim je bilo naročeno, naj izvrše vse potrebno. Cserniak je dobil naročilo, da kupi Hüttnerja za umor, ker se je Hüttner vsem zdel za to najbolj zmožen. Dne 28. oktobra 1918 je naročil Keri Beli Vagoju, naj poišče, ali je Tisza doma. Popoldne je dobil Cserniak Hüttnerja v hotelu »Royal« in mu obljubil za umor Tisze vsoto 150.000 kron ter mu za to vsoto dal tudi pisмено jamstvo. Popoldne je imel vojaški svet sejo. Pavel Keri in Stefan Friedrich sta hotela poprositi nadvojvodo Jožefa, da bi se vsa stvar mirno rešila. Istočasno so odposlali v Pešto množico, ki je demonstrirala. Vendar množico je policija razgnala. Keri je ta večer v prisotnosti Dogoja, Friedricha in Sztankovskega izjavil, da more koristiti položaju samo to, da se proti Tiszi kar najbolj energično postopa. Ko so zarotniki zvedeli, da je policija obstopila hišo, v kateri so zborovali, so pobegnili.

Strah in trepet!

Strah in trepet! Pa tudi kletev in škripanje z zobmi! Tako nekako se da označiti pisanje liberalnega in socialdemokratskega časopisja radi velikanskega tabora krščanske misli v Mariboru. Divje sovraštvo je buknilo na dan v vrstah naših kapitalističnih liberalcev, kakor tudi v vrstah socialdemokratov. Liberalni kapitalisti, ki jim še ždi v grešnih kosteh strah radi stanovanjske naredbe, bruhajo svoj zolč nad krščansko ljudstvo z isto vztrajnostjo kakor socialistični milijonarji, ki se boje za svojo še ostalo jim armado.

Mariborski tabor je pokazal moč krščanske misli med Jugoslovani, odtod vsa zlobna jeza in sovraštvo. Mariborski tabor je bil največja in najsijajnejša manifestacija, kar jih je kedaj videla Jugoslavija. Ta trditev ni izrečena od nas; izrekel jo je na nedeljskem zborovanju na Mestnem trgu zastopnik belgrajske vlade pravoslavni Srb minister dr. Velizar Janković. In res! Nihče, ki je bil priča mariborskih dni, bodisi prijatelj ali nasprotnik, ne bo mogel zatajiti v sebi vtisa, ki ga je napravil mariborski kongres. Nasprotniki sami v zasebnih razgovorih odkrito priznavajo, da so od sijaja prireditve naravnost očarani. In vendar puste, da njihovo časopisje na tak nedostojen in podel način smeši celo prireditve, ki so se je udeležili zastopniki Francozov, Čehoslovakov, Poljakov, Ukrajincev, Srbov in Hrvatov.

Brez sramu servirajo ti listi svojim nepoučenim čitateljem potvorne številke in potvorne dejstva. Vzemimo le snočnji »Slov. Narod«! Kolikor vrstic, toliko nerresnic! Naj navedemo nekatere! Pravi, da na sobotni bakljadi pred okr. glavarstvom ni bilo govora, »kar je ljudstvo zelo razburilo.« Resnica pa je, da je pred magistratom imel govor zastopnik »Slovenske Straže, pred glavarstvom pa sta govorila ministra dr. Janković in dr. Korošec. — Dalje piše »Narod«, da je v sprevodu korakalo 1110 članov Orla, in sicer 900 Orlov v kroju, ostali so imeli le čepice. Korakalo pa je brez konjenice, brez orlovskih godb, brez zastavonoš, brez številnega predsedstva v popolnem kroju 1000 Orlov. Najmanj par sto jih je bilo med konjenico, godbami, med zastavonošami in v predsedstvu. V nepopolnem kroju jih je bilo okrog 800; približno toliko tudi Orlic. Čehoslovaški Orli in Orlice pa v tem številu niso všteti. Ti vsi so korakali 25 minut. Ostali del spreveda je korakal skoro ¾ ure. Korakali so v strnjenih vrstah, po 6 oseb v eni vrsti. Sedaj lahko vsak sam napravi račun, če je vseh udeležencev v sprevodu bilo res le 5500.

Danes smo imeli priliko govoriti z udeležencem kongresa, ki je doma iz zasedenega ozemlja. Dejal je: »Nisem verjel, da je mogoče tako potvarjanje in taka laž! Doslej sem na liberalne liste še nekaj dal, odslej dalje jim ne verjamem nobene besede več!«

Eno stvar pa je treba le še pribiti! To hujskajoče pisanje in surovi ton je rodil svoje sadove. Na eni strani je kongres pokazal kulturno višino slovenskega ljudstva, na drugi strani pa se liberalci in socialdemokrati na vse kriplje prizadevajo, da bi Francozom, Čehoslovakom, Srbom in Hrvatom dokazali, kako so nekulturni in surovi. Celo vpricho tujih gostov se ta družba ne more premagati, da ne bi pokazala, kako malo srčne kulture ima.

In če govori iz liberalcev jezika, srd in sovraštvo do najgrših oblik, kriči iz socialdemokratov strah in obup do mej najsmušenejšega Liberalci in socialdemokrati so preplašeni. Zdi pa se, da so socialdemokrati še bolj. Včerajšnji »Naprej« prinaša dolg članek o Mariboru, kjer siplje oženi in žveplo na vse udeležence ter čisto neprikrito izraža svoj strah. Svoje bivše sodruge kliče v enotno fronto proti nevarnosti, ki jo je pokazal mariborski kongres. Toda močno se nam zdi, da je to le strah zapuščenih vodij, ki uvidevajo, kako ostajajo sami s svojimi mameluki in — milijoni. Socialdemokracija in njen materialistični socializem se potaplja, tolaži se le še s tem, da socialdemokracija uspeva saj še na — Kitajskem!

Mariborski tabor ni uspel le sijajno na zunaj, uspel je sijajno tudi na znotraj. Velikanskemu vtisu idej mariborskega kongresa se klanja celokupno jugoslovansko krščansko ljudstvo. To nam dokazuje strah, trepet in škrpanje z zobmi naših nasprotnikov kapitalističnih liberalcev in socialističnih milijonarjev!

IZPRED MAŽARSKIH SODIŠČ.

LDU Budimpešta, 2. avgusta. (Dun. KU) Danes se je pred budimpeštanskim divizijskim sodiščem pričela obravnava proti 19-letnemu slušatelju tehniške visoke šole Rigoczkyju, ki se je 27. julija zvečer udeležil krvavih izredov v kavarni »Klub«. Doslej so aretirali 6 izrednikov, ki so jih izročili civilnemu sodišču. Rigoczky je obtožen, da je umoril bančnega ravnatelja Verbellyja. Rigoczky je izpovedal, da se je poznal z Illyjem, ki ga je pridobil za to, da se mora energično nastopiti proti verižnikom v kavarni »Klub«. Obtoženec se je udeležil tudi seje, na kateri so zločinci razpravljali o posameznostih umora. Od tam so se podali pod vodstvom Illyjevim pred kavarno »Klub«. Ko je prišel iz kavarne velik mlad mož na cesto, mu je obtoženec držal nasproti svoj bajonet tako da se je mož nabodel nanj. Obtoženec se brani s tem, da mu je nastavljal bajonet radi tega, ker se je hotel braniti. Predsednik sodišča pa ga je prekinil: »Ne govorite tega. Bežoč ni imel orožja pri sebi!« — Priča Ladislav Vanek izpove, da je videl, da je Rigoczky v stranski ulici zaklal bančnega direktorja. Obtoženec Imre je izjavil, da so morali vsi delati, kakor jim je bilo zapovedano in da je imel on nalogo, prerezati telefonske žice v kavarni. Razprava se je odložila do srede.

ITALIJANI SO SE V VALONI.

LDU Rim, 2. avgusta. (Dun. KU) Agenzia Stefani izjavlja, da je popolnoma neresnična v Parizu razširjena vest, kjer se trdi, da je italijanska posadka v Valoni izpraznila mesto in da je brodoge pred izkrcanjem nekih oddelkov streljalo na Valono.

ROMUNJIJA NE MOBILIZIRA.

LDU Dunaj, 2. avgusta. (Dun. KU) Kr. romunski komisariat na Dunaju objavlja: Z ozirom na brzojavko jugoslovanskega presbiterja v Belgradu z dne 31. julija dementiramo ponovno in najodločneje vest o mobilizaciji v Romuniji. Po danes dospele brzojavke velikega generalnega štaba iz Bukarešte ni niti en ruski vojak prestopil meje Besarabije ali Romunije sploh. Povsod v deželi je red in mir.

NEODVISNI SOCIALDEMOKRATI IN VOJSKA.

LDU Ženeva, 2. avgusta. (Dun. KU. — Wolff.) Spomenica, ki jo je načelstvo socialdemokratske stranke Nemčije predložilo mednarodnemu socialističnemu kongresu glede odgovornosti za vojno, izjavlja, da je bila morda napaka nemške socialne demokracije, da zveze z Avstro-Ogrsko ni ravnatako smatrala za vojno nevarnost, kakor rusko-francosko. Ni dobro pomislila, da pomenja vodstvo nemške zunanje politike brez nadzorstva državnega zbora nevarnost. Nemška socialna demokracija bi si morala očitati, da že preje ni napravila poti nemški revoluciji. Versailleski mir dokazuje, da ententni državniki niso vzeli resno svoje dozdnevne volje, zagotoviti narodom svobodo in mir. Krivdo bo mogoče natančno dognati šele tedaj, ko bodo komiteji, prostemu vseh nacionalističnih tendenc, na razpolago vsi državni arhivi. Globokejši vzroki svetovne vojne tičijo v imperialističnih stremljenjih vseh dežel in v nesrečni grupaciji vesilov. Neposredni vzrok je v glavnem, če tudi ne izključno, pripisovati brezglavju in brezvestnosti nemških in avstrijskih mogočnikov, ki pa so sedaj strmoglavljeni. Socialna demokracija mora sedaj postati tako močna, da nobena država ne bo mogla več obnoviti vojne. To se pa da doseči le potom narodnega in mednarodnega edinstva socialne demokracije. Nemški socialni demokrati so pripravljeni, zavzeti se za ta cilj.

SVILARSTVO V JUGOSLAVIJI.

LDU Belgrad, 31. julija. Včeraj je podpisal regent naredbo glede svilarke službe in glede pospeševanja svilarke obrti. Svilarstvo bo prineslo naši državi letos preko 10 milijonov dinarjev dobička, v prihodnosti pa pričakujejo od svilarstva še mnogo več dohodkov. Doslej take naredbe še nismo imeli. Ta naredba bo ostala v veljavi dotlej, dokler se ne sestavi specialen zakon za svilarstvo obrti.

IZPRTJA IN STAVKE V TRSTU.

Trst, 31. julija. Izprtje delavstva v ladjedelnicah pri Sv. Marku traja dalje. Kot posredovalec je nastopil generalni civilni komisar Mosconi in zdi se, da pride najbrž v kratkem do sporazuma. Socijalno-demokratska poročila pravijo, da je nujno potrebno, da se to vprašanje reši čim prej, ker se tudi drugje, zlasti v ladjedelnicah pri Sv. Roku, vedno bolj in bolj množe odpusti delavstva in pride tudi tu najbrž do

resnega spora. — Stavka prevoznega delavstva traja dalje in je med drugim zabeležiti kot posledico te stavke tudi dejstvo, da je Trst že par dni brez tobaka. Dobiti ga ni nikjer, dasiravno ga je, kakor pravijo, dovolj v skladiščih, a ga tobakarnari ne morejo dobiti, ker delavstvo stavka.

Politične novice.

Nebratska gonja. »Hrvat« je začel napadati dr. Korošca, češ da na železnica izpodriva Hrvate na korist Slovincem in — Dalmatincem. Avstrijska politika je svojčas iznašla bosansko narodnost. »Hrvat« loči sedaj od hrvatske dalmatinske. Pa to le mimogrede. »Hrvat« grozi, da se bodo znali Hrvati upreti dr. Korošču in avstrijanstvu, ki ga izvaja. Nato pa sam pravi: »Priznavamo, da je bilo pomanjkanje osebja na progah in v centrali zagrebskega ravnateljstva; priznavamo, da smo brate Slovence, ki so nam prišli na pomoč, potrebovali; toda ne priznavamo, da se nam v naši hrvatski hiši vsiljujejo za gospodarje Slovinci, da se Hrvati zapostavljajo in izpodrivajo na korist Slovincem.« Tako je torej: Hrvate so na vsak način hoteli imeti železniško ravnateljstvo v Zagrebu in so ga dobili; sami priznavajo, da so za vpostavo reda na železnica potrebovali »bratov Slovencev«. Sedaj, ko so dosegli, kar so želeli, so jim postali Slovinci odveč, železniško ravnateljstvo in železnice smatrajo za svojo »hrvatsko hišo«, v kateri hočejo gospodovati sami, Slovence smatrajo za neljube vsiljence in tujce. Protestirajo, da so se v Kamniku otvornili železniški tečaji za Slovence, češ da bodo kurzovci potem zasedli tudi mesta na Hrvatskem. Gospoda, to je avstrijanstvo, to! Tako so prežali nad vsakim mestom, ki naj bi ga dobil pri železnici Slovenec, naši smrtni sovražniki Nemci. Ali naj se ta grda igra sedaj nadaljuje med brati? Zdi se, da je med Hrvati res še nekaj ljudi, ki se ne morejo živjeti v nove razmere in smatrajo za svojo prvo narodno dolžnost, da nagrabijo skupaj za svoje pleme kolikor mogoče veliko uradov, oblasti in službenih mest ter vseh mogočih koristi, potem pa vse to ograde pred brati z bodečo žico kakor nekoč pred Mažari. Na srečo široke mase hrvatskega naroda ne čustvujejo tako blodno. Nanje se zanašamo, ko gledamo v bodočnost. Sicer pa v imenu slovenskih železničarjev izjavljamo prav odkrito, da bi bilo ravno Slovincem zelo ljubo, ko bi imeli lastno ravnateljstvo v Ljubljani in ko bi vsi slovenski železničarji mogli ostati doma v Sloveniji. Da to danes ni mogoče, to najbolj bridko občutijo na lastni koži slovenski železničarji.

Lepi uspehi »prirodnega toka« na naših železnica. V notici o »zapostavljanju Hrvatov na železnica«, o čemer govorimo na drugem mestu, piše »Hrvat« med drugim, da so bile naše železnice preje v kaotičnem stanju, v obupni zmed. Toda sedaj, pravi list, so se razmere že uredile, »to pa ne morda zaradi vpliva močne Koroščeve roke ali sposobnosti drugih vodečih »veličin«, marveč po svojem prirodnem toku, pokaterem se pomalem urejujejo tudi ostale razmere.« Potemtakem ministri in ves njihov aparat pri urejanju stvari prav nič ne prihajajo v poštev, marveč opravi celo reč »prirodni tok« na svojo roko. Po tem toku teče vse kakor po loju in ta tok je vrhu tega čisto zastoj. Kakšna iznajdba! Le tega ne razumemo, čemu se potem »Hrvat« in njegova stranka tako krčevito vlečeta za razna ministristva in ravnateljstva? Tu je po sredi sleparstvo: »Ali slepari »Hrvat« s »prirodnim tokom« ali pa s ministrstvi; tretjega ni.

Ne vojne, ampak trgovinske zveze z Rusijo. Sarajevska »Jugoslavija« piše o prizadevanju Anglije in Francije, da bi pogladi našo državo v vojno proti Rusiji. List opozarja, kako je posebno Anglija natiroma podpirala in netila rusko revolucijo, da bi se z njeno pomočjo znebila nevarnega tekmeča na vzhodu. Sedaj ko je krenila ta revolucija drugim potom, nego bi bilo prav Angliji, pa sama na eni strani vodi z revolucijo pogajanja za trgovske zveze, na drugi pa goni druge države v vojno proti isti revoluciji. Priložno enako vlogo igra Francija, samo da je v svoji romanski čudni odkritejša in zato nerodnejša. Ne vojne z Rusijo, ampak upostava vsaj trgovinskih zvez z njo — zaključuje list — to bodi odgovor naše države na željo entente, da gremo v boj proti Rusiji. Ako bi naši državniki prav umeli položaj in čas, bi bili že davno upostavili trgovinske odnose z Rusijo in tako omogočili, da se okoristimo z neizčrpnim bogastvom ruskih nižav, posebno Ukrajine.

Dnevne novice.

— Še nekaj k: Slovinci letnika 1899 in vojaške službovanje v Splitu. V 161. številki »Več. lista« smo z veseljem čitali notico, kjer se pojašnjuje naš položaj slovenski javnosti. Govor je bil glede prehrane in

stanovanja. Skusili smo na vseh bivših boljših železnice, zato o tem sedaj ne bomo govorili. K šikaniranju bi imeli pa še nekaj pripomniti. Postopa se z nami, kot bi ne bili člen troimenega naroda. Za vsako malenkost si od kaplara kaznovan z nočno službo ali te pa postavi za 2 uri na solnce v najhujši vročini. In to brez vednosti četnih komandirov. Vsak dan nam kaplari po stokrat prekolnejo vse, kar imamo svetega. Priporočila se nam, da bi se bratili, ako se pa nam kdo izmed njih približa, ga nekateri drugi zmerjajo in psujejo radi tega. Ganiti se ne smemo nikamor, še na stran ne smemo iti. In tako delajo ljudje, ki služijo po 12 mesecev mirne dobe, z nami, ki imamo 28 mesecev vojne službe. Bojevali smo se tudi že 8 mesecev za Jugoslavijo. Ali smo v zahvalo zaslužili to, da nas sedaj na vseh straneh zapostavljajo, šikanirajo in psujejo? Kakor se čuje, v Split stalno ne bomo smeli, ker se menda ne znamo kretati po mestu. Ali je to svoboda? Slovinci smo inteligentni ljudje, kakor se Srbi izražajo, nismo svinje, ali divjaki in brez vsake agitacije sami sprevidimo, da tako ne more iti dalje. Toliko merodajnim činiteljem v vednost, da ne bodo zvonili po toči. — Želji imamo dve, — namreč, da bi se vse te razmere zboljšale in da bi se upoštevala naša 28 mesečna služba na frontah in se po preteku dveh mesecev vrnili zopet v civil. — Uredništvu se pa zahvaljujemo, da se poteguje za izboljšanje našega položaja. Slovinci 13. polka.

Prepoved na Dunaju izhajajočega lista »Die rote Fahne«. Uvoz in razširjanje lista »Die rote Fahne« je v našem kraljestvu prepovedan, ker piše tendenciozno z namenom, da širi nezadovoljnost med našim prebivalstvom proti sedanjemu stanju.

Eksplozija v municijski tovarni. Dne 29. jul. se je zgodila v municijski tovarni v Nyřanech pri Pragi velika eksplozija. 17 delavcev je bilo ubitih, 8 ranjenih.

Ljubljanske novice.

Ij Zveza služkinj frančiškanske župnije ima v nedeljo 8. avg. ob 6. uri popoldne predavanje v prostorih Krekove prosvete v Alojzijevejšču. Pridite v obilnem številu. — Po predavanju odborova seja.

Ij Vse udeležence socialnega tečaja SKSZ opozarjamo, da se zborovanje začne ob 9. uri popoldne v Ljudskem domu. Prvi bo poročal dr. Gosar o raznih socialnih problemih. Prosimo točne udeležbe.

Ij Višek liberalne kulture. Ko so večeraj popoldne korakali bratje Čehoslovaki skozi ljubljansko mesto v spremstvu naših Orlov in narodnih noš, je stal na balkonu Zevnikove hiše na Marijinem trgu mlad bledoličen gospodek, ki je pozdravljaval brate Čeha zelo vztrajno s svojim živžganjem. Ti pozdravi sovje nature gigerla nas prav nič ne bolijo, ker smo vzrastle in se razvijamo samo v boju in bi se sramovali simpatije takih ljudi. To vedo tudi bratje Čehoslovaki. Priobčujemo samo kot donesek za kroniko naše kulture in priporočamo omenjenega gospoda merodajnim krogom njegove vrste, da ga za hrabrost primerno odlikujejo.

Ij Nepravilna vožnja. Izvošček Miha Š... je 31. m. m. povzročil na močno obljudenem križišču Aleksandrove in Bleiweisove ceste velik strah. Ne glede na ljudi je tako brezobzirno vozil, da bi bil kmalu povozil 3 osebe. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

Ij Naglo aretirani tat. Gospej Tereziji Hrvat je bila te dni ukradena odeja. Dne 1. avgusta je pa varnostna straža inšpektorat št. 4 aretirala tatu.

Ij Na škodo vojaškega erarja so bili ukradeni štiri avtoplašči vredni 13.500 K. Policijski inšpektorat št. VIII v Šiški je pri neki stranki zaplenil avtoplašče in obvestil detektive, ki so na to aretirali tatove Oskarja Žnidaršiča, Maksa Žnidaršiča, Dominika Žnidaršiča in Milana Vetičarja, kateri vsi so v zasedenem ozemlju doma.

Ij Nevarni pustolovec, ki se predstavlja za Schmieda in govori nemško, ter je že okradel več strank v Ljubljani, je ukradel v Kolodvorski ulici Heleni Rogač, 2 bankovca po 400 K, 1 bankovec za 100 dinarjev, 1 bankovec za 100 lir, 1 bankovec za 80 kron in 2 bankovca po 40 kron.

Razne novice.

Kako je bilo prejšnje čase po vojskah in revolucijah. Še dandanes je dosti ljudi, katerim ne gre v glavo, da po taki katastrofi, kakršna je bila svetovna vojna, ne morejo biti mahoma odstranjene vse enakomernosti naših dni, vse te velike bolesti in drobne neprijetnosti in da mora ozdravljenju Evrope še nekaj časa trajati. In v koliko je opravičljivo, zvrčati odgovornost za vse, kar nam ni danes všeč, na stranke ali odlične voditelje, se lahko dobro poučimo, če preberemo članek, ki ga je objavil G. Lenotre v »Tempsu«, ki je napaberkoval po anekdotah iz minulih dob. Tako n. pr. v letu 1793 se niso mogli An-

gleži dosti načuditi brezskrbnosti emigrantov. Skoraj vsi so zapustili gradove, služabništvo, konje, kočije, lepo dohodke. Svoj kruh so si morali zaslužiti od dne do dne. Grofica de Saisseval je pristala v mrzli noči v slabem čolnu v Donores s svojimi otroci — najmlajšemu je bilo trinajst dni — in prosjačila od hiše do hiše noter do Londona. Grofica de Menage je stanovala s svojo prijateljico v vozu, v katerem so je bila pripeljala v London. Ni imela božjega v žepu, da bi najela stanovanje. Gospa de Gontaut se je nastanila z obema hčerkami v skednju. Ljudje, kateri so hodili tam mimo, so videli, kako je zvečer pri skromni svetilki šivala. — Vojvodinja-modistka in markiz-slaščičarnar sta bili glavni osebi v romanih in dramah. A to niso bile namisljene osebe. Neki gospod de Chavannes je prodajal po ulicah oglje, kavalir de Payen je postal plesni učitelj v Londonu, grofica de Lastie pisarka in neki vitez reda sv. Ludovika je avanziral za slugo in na svojo li-vrejo si je prišil svoj red. A pri vsem svojem beraštvu so se vendar šalili. Vsak večer so se shajali pri večerji, ki je obstajala iz suhega kruha in vode, da bi vganjali burke. Kdor je imel tri šilinge v žepu, je šel k vojvodinji pl. Fitz-Jamesovi, kjer se je večerjalo v poštenu družbi. Pri odhodu mora skoraj slednji izmed »povabljenih« pustiti tri šilinge za obisk. Seveda tudi oni, kateri so ostali na Francoskem, niso obogatelji in prestali tarnati. Z naredbami finančnega urada je uničil direktorij skoraj 200.000 ljudi, kateri so samo od dohodkov živeli. Kdor je imel 300 frankov rente, mu je ostalo samo 100 fr., a za ostalo je prejel bone, friktivne penenze, ki so čez nekaj ur po izdaji padli na 2 odstotka svoje nominalne vrednosti. Zasebniki, kateri so živeli od svojih rent, so razkosavali pred vrati svojega stanovanja z žago svoje postelje, da bi imeli s čim kuhati. V istem času pa so v Parizu priredili 634 plesnih veselic. Bili so meseci, v katerih državni uradniki niso dobili nobene plače. Tu se jih je namah vlada spomnila ter je odredila, naj se jim v prihodnje izplača 30 kratna plača. Kdor je imel 1200 frankov na leto, je dobival v bodoče 36.000 frankov. Zevladalo je veselje. Ali ko so jeli računati, so videli, da nova plača reprezentira v istini — v primeri s silno draginjo — komaj četrtino prejšnje plače. Finančni minister Faltpond razmere takole opisuje: Tisti, ki so živeli od svojih dohodkov in jih je svetel štel za bogataše, se morajo zdaj prištevat k ubogim. Ako hočemo pravično razdeliti davke, moramo te naprtiti onim, kateri se si nakopičili ogromno bogastvo iz vladnih vojaških naročil in dobav. V listinah iz one drage dobe najdemo pravične cene, da je par čevljev stal 3000 frankov in volnja s fijakarjem 600 frankov. Konvent je dovolil milijard frankov za obrambo domovine. To je bilo prvič, kar se je ta številka prikazala v razpravi o proračunu. V postavodajni skupščini, kakor tudi med občinstvom se je mnogo govorilo o tej ogromni vsoti. Sprejeta je bila z velikim veseljem, ali čez leto dni je ni nihče več vzpel v misel. Ustanovili so nove polke, stare pa so razpuščali. Tri leta kasneje je bil predložen zakon, po katerem se je priznala vojaškim prostovoljcem milijarda iz imetja emigrantov. Čez leto dni, kar je bila predložena osnova rečenega zakona je bila izvoljena za nje nova komisija. Ta je jela naložiti posled poslovanja, ali birokracija je sabotirala nje delavnost. Ko so prišli junaki do ministrstev, da bi tam zahtevali svoj delež pri tej slavni milijardi, so jih vrgli skozi vrata. Zato jim je dal vojni minister Bernotte izkaznice, da bi jih uradi prijazno sprejeli. Ako primerjamo te paberke iz časov velike revolucije in jih primerjamo s tem, kar vidimo in čutimo danes ta dan, se tolažimo z nado, da bo vse to minilo in bo prišel do veljave zdrav razum.

Brezposelnost. Vsak dan prihajajo iz Nemške in Avstrije žalostna poročila o pojavih, napovedujoča počasno ali neprestano bližanje brezposelnosti. Ta kriza bo doletela vse obrti. Izdelovanje obutve na Nemškem komaj životari, darsi ga še podpira vlada. Avtomobilne tvornice so omejile svoje izdelovanje in bodo sploh samo še malo obratovala. Tako tudi tvornice, kjer se izdelujejo lokomotive, delajo le v omejenem obsegu. Isto usodo z navedenimi tvornicami delijo tudi predelnice. Enako omejitve dela se poroča dalje o trgovini in pomožnih obrtih in po poštini-tastrofalen obseg. Slične razmere vladajo v Avstriji. Število nezaposlenih na Dunaju narašča na teden povprečno za 500 oseb. Samo čevljarjskih pomočnikov je na Dunaju skoraj 2000 brez dela in približno toliko tudi natakarijev. Vsega skupaj je danes Dunaj 20.000 brezposelnih ljudi. To je v zapadnih antantnih deželah še podajlja podobna resna stagnacija. V dobi, ko bi samo zvišanje produkcije moglo do- bro vplivati na življenjske potrebe, so to vsekako jako žalostni pojavi.

Odgovorni urednik Joža Rutan.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«,
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.